

MIKROÖKONÓMIA II.

Készült a TÁMOP-4.1.2-08/2/A/KMR-2009-0041 pályázati projekt keretében

Tartalomfejlesztés az ELTE TáTK Közgazdaságtudományi Tanszékén

az ELTE Közgazdaságtudományi Tanszék

az MTA Közgazdaságtudományi Intézet

és a Balassi Kiadó

közreműködésével

Készítette: Kőhegyi Gergely

Szakmai felelős: Kőhegyi Gergely

2011. február

MIKROÖKONÓMIA II.

Sillabusz

Tananyag:

- Szemináriumok anyaga
- Tankönyv (2009): Jack Hirshleifer, Amihai Glazer, David Hirshleifer: Mikroökonómia. Budapest: Osiris Kiadó (ELTECON-könyvek 8.4, 9-11. és 13-17. fejezetek (A továbbiakban: Hirshleifer, illetve HGH)
- Példatár: Berde Éva (szerk.) (2009) Mikroökonómiai és piacelméleti feladatgyűjtemény. Budapest: TOKK
- Ajánlott irodalom és példatárak bizonyos témákhoz, illetve gyakorláshoz:
 - Hal R. Varian: Mikroökonómia középfolon. Budapest: KJK (2001)
 - Theodore Bergstrom, Hal R. Varian: Mikroökonómiai gyakorlatok. Veszprém: Veszprémi Egyetemi Kiadó (2002)
 - Berde Éva, Petró Katalin: Mikroökonómia példatár. Budapest: Aula (1995)

Tematika heti bontásban:

1. hét:

1. óra: Bevezetés

Mikroökonómia I. anyagának átismétlése. Bevezetés, a kurzus témáinak elhelyezése.

2. óra: Tényezőpiacok és jövedelemelosztás VI.

Összejátszás és monopóliumok jelenléte a tényezőpiacokon. Jóléti

elemzés és esettanulmány (mezőgazdasági felvásárlások). Funkcionális jövedelemelosztás. Hagyományos megközelítés: Tőke, Munka és Föld (hasonlóságok és különbségek). Tőkemegtérülési ráták, a kamat és a járadék közgazdasági értelmezése. (Hirshleifer 13. fejezet)

2. hét:

1. óra: Általános egyensúly I.

Általános egyensúly tiszta cseregazdaságban. Az általános egyensúlyi megközelítés lényege és elemzési eszköztára. Az Edgeworth-doboz bevezetése. Kölcsönösen előnyös tranzakciók, a szerződési görbe fogalma. Költségvetési korlátok és az versenyzői egyensúly feltételrendszere és meghatározása. (Hirshleifer 14. fejezet, kivéve 14.6)

2. óra: Általános egyensúly II.

Versenyzői egyensúly és versenyzői mechanizmus. Az egyensúly létezésének és egyértelműségének problémája. A készletek, valamint a nettó kereslet és kínálat fogalma. A termeléssel bővített cseregazdaság modellje. A termelési lehetőségek határának fogalma és matematikai reprezentációja. A "Robinson Crusoe gazdaság" modellje. A fogyasztás és a termelés optima egy szereplős gazdaságban. A fogyasztói és termelői döntések szétválasztása. (Hirshleifer 14. fejezet, kivéve 14.6)

3. hét:

1. óra: Általános egyensúly III.

Egyensúly több termék és több szereplős gazdaságban. Munkamegosztás versenyzői egyensúlyban. A kereskedelemből származó előnyök és jóléti elemzés. Az egyensúly létezésének és egyértelműségének problémája többszereplős, többtermékes gazdaságban. (Hirshleifer 14. fejezet, kivéve 14.6)

2. óra: Általános egyensúly IV.

Tökéletlen piacok. Tranzakciós költségek, avagy a csere költségei. Tranzakciós költségek fajtái és következményei. Jóléti hatások elemzése. A pénz mikroökonómiai értelmezése. A pénz, mint a csere közvetítő eszköze. A pénz, mint az értékmegőrzés eszköze. Alkalmazás: Aukcióelmélet. (Hirshleifer 14. fejezet, kivéve 14.6)

4. hét:

1. óra: Az idő szerepe a közgazdaságtanban I.

Fogyasztás ma és holnap, öszeptett jószágok definíciója az idődimenzió alapján. Jelenérték, jövőérték és az intertemporális költségvetési korlát. Intertemporális fogyasztói döntések tiszta csere mellett két és több időszak esetén. Az intertemporális hasznossági függvény fogalma. Intertemporális optimum. A hitelfelvétel és hitelnyújtás mikroökonómiai elemzése tökéletes és tökéletlen tőkepiacok mellett. Alkalmazás: A fogyasztás, a jövedelem és a megtakarítás adóztatásának hatásai. (Hirshleifer 15. fejezet)

2. óra: Az idő szerepe a közgazdaságtanban II.

Intertemporális döntés termelés és fogyasztás mellett. A megtakarítás és a beruházás mikroökonómiai elemzése. Általános egyensúly intertemporális döntések mellett. Beruházási döntések és projektértékelés. Termelői és fogyasztói döntések szeparációs tétele. A jelenértéken alapuló szabályok. A megtérülési rátán alapuló szabályok. Reálkamat és nominális kamat, az infláció hatása. Többféle kamatláb és a diszkontráta választás problémája. A beruházásról, a megtakarításról és a kamatról általában. Alkalmazások: társadalombiztosítási és nyugdíjrendszerek. (Hirshleifer 15. fejezet)

5. hét:

1. óra: *A kockázat és az információ közgazdaságtana I.*

Döntés bizonytalanság mellett. A bizonytalanság kezelésének lehetőségei. A várható nyereség és a várható hasznosság fogalma. A biztosítások mikroökonómiai modellje. Biztosítási piacok működése. (Hirshleifer 11. fejezet)

2. óra: *A kockázat és az információ közgazdaságtana II.*

Az információ értéke, modellezési problémák, különböző megközelítésmódok. Az információs aszimmetria problémája és modelljei. A tragacspiac-modell és a kontraszelekció jelensége. (Hirshleifer 11. fejezet)

6. hét:

1. óra: *A kockázat és az információ közgazdaságtana III.*

Fellépés a kontraszelekció ellen: a jelzések (signal) szerepe. Jelzések árak és egyéb szolgáltatások révén. Információszerzési heurisztikák: csordaszellem és információs lánc. Az információ megőrzésének módjai: copyright, szabadalmak, szellemi tulajdonjogok. Jóléti elemzés és alkalmazások (gyógyszeripar, szoftverek piaca, szerzői jogok). (Hirshleifer 11. fejezet)

2. óra: *Emberi erőforrás menedzsment.*

Az emberi erőforrás menedzsment mikroökonómiai alapjai. A megbízó-ügynök probléma. Fellépés az információs aszimmetria ellen: teljesítménybérezés és jelzések. Általánosítás: mechanizmusok tervezése. Alkalmazás: árverések. (Hirshleifer 13. és 14.6 fejezetekek)

7. hét:

1. óra: *Piacelmélet és Marketing I.*

Piacszegmentáció és különböző árazási lehetőségek. Árdiszkrimináció típusai. Jóléti hatások elemzése. (Hirshleifer 8.4 fejezet)

2. óra: *Piacelmélet és Marketing II..*

Kartellek: jóléti hatások elemzése, versenypolitikai vonatkozások. Esettanulmány elemzés. Hálózati externáliák: hálózati hatások, a "bezártság" fogalma, jóléti következmények, információtechnológiai alkalmazások. (Hirshleifer 8.5-8.6 fejezet)

8. hét:

1. óra: *Piacelmélet és Marketing III.*

Termékminőség és termékdifferenciálás. A termékminőség fogalma és modellezési lehetőségei. Termékminőség tökéletes verseny és tiszta monopólium esetén. Árak és minőség kapcsolata. Innovációk és minőség kapcsolata. (Hirshleifer 9. fejezet)

2. óra: *Piacelmélet és Marketing IV.*

Termékminőség és termékdifferenciálás (folyt.). A termékdifferenciálás modelljei. Termékdifferenciálás tiszta monopólium esetén. (Hirshleifer 9. fejezet)

9. hét:

1. óra: *Piacelmélet és Marketing V.*

A monopolisztikus verseny modelljei: reprezentatív fogyasztós és elhelyezkedési modellek. Alkalmazások: reklámok hatása, jóléti elemzések, esettanulmányok. (Hirshleifer 9. fejezet)

2. óra: Piacelmélet és Marketing VI.

Stratégiai viselkedés. Játékelméleti alapfogalmak átisméltése alkalmazásokon keresztül: konfliktus és stratégiai interakció, játékosok, szimultán és szekvenciális döntések, (tisztá és kevert) stratégiák, kifizetések, játékok megadása, normál- és extenzív forma, legjobbválasz-függvény, egyensúlyfogalmak és meghatározásuk. Alkalmazások: fogolydilemma-helyzetek, a közjavak problémája, piaci játékok, megtámadható piacok és belépéstől való elrettentés. (Hirshleifer 10. fejezet)

10. hét:

1. óra: Piacelmélet és Marketing VII.

Oligopóliumok és duopóliumok. Mennyiségi és árverseny. A Cournot és Bertrand model homogén termékek esetén. (Hirshleifer 10. fejezet)

2. óra: Piacelmélet és Marketing VIII.

Mennyiségi és árverseny differenciált termékek esetén. Összejátszás oligopóliumok esetén. Jóléti elemzés, versenypolitikai vonatkozások, alkalmazások esettanulmányokon keresztül. (Hirshleifer 10. fejezet)

11. hét:

1. óra: Politikai gazdaságtan I.

Jóléti közgazdaságtan. Eltérő gazdaságpolitikai célok mikroökonómiai szemléletben. Hatékonyság és méltányosság. Különbözö politikai ideológiáknak megfelelő allokációs modellek általános egyensúlyi elemzése. Átváltás a hatékonyság és az "igazságosság" között. Decentralizált erőforráselosztás az árak révén: a "láthatatlan kéz" és a versenyzöi mechanizmus. (Hirshleifer 16. fejezet)

2. óra: Politikai gazdaságtan II.

Piaci kudarcok. Piaci erőfölény és külső gazdasági hatások. A tulajdonjogok mikroökonómiai értelmezése és a Coase tétel. A “kölegető tragédiája”. (Hirshleifer 16. fejezet)

12. hét:

1. óra: Politikai gazdaságtan III.

A közjavak fogalma. A közjavak termelésének és elosztásának hatékony szintje. A potyázás jelensége. A járadékvadászat problémája és jóléti következményei. (Hirshleifer 16. fejezet)

2. óra: Politikai gazdaságtan IV.

Politika közgazdász-szemmel. Politikai verseny és kormányzati kudarcok. Érdekcsoportok, érdekellentétek és a korrupció közgazdaságtana. (Hirshleifer 17. fejezet)

13. hét:

1. óra: Politikai gazdaságtan V.

Szavazás, mint a társadalmi érdekérvényesítés és ellenőrzés eszköze. A Condorcet-paradoxon. A “medián-szavazó”. Konfliktus és együttműködés. Szimpátia és antipátia a hasznossági függvényben. Játékelméleti megközelítés. Alkalmazások: Közbeszerzés, nemzetközi biztonságpolitika, váltságdíjak. (Hirshleifer 17. fejezet)

2. óra: Összefoglalás és kitekintés.